

BARN- OCH GRUNDSKOLA

Utredare

Anton Mälberg

BARN- OCH
GRUNDSKOLENÄMNDEN
2025-06-11

Ansökan om tillstånd att anordna riksrekryterande spetsutbildning i matematik på Näsbydalskolan

Förslag till beslut

1. Barn- och grundskolenämnden beslutar att ansöka hos Skolverket om tillstånd att anordna riksrekryterande spetsutbildning i matematik på Näsbydalskolan från höstterminen 2026.
2. Barn- och grundskolenämnden beslutar att ge utbildningschef i uppdrag att utforma ansökan.

Sammanfattning

Spetsutbildning är en utbildning som inrymmer en fördjupning eller breddning inom det eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot eller bedrivs i ett eller flera ämnen enligt gymnasieskolans ämnesplaner. En spetsutbildning inom matematik vid Näsbydalskolan ger elever som har en särskild fallenhet och ett särskilt intresse för ämnet ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling, i linje med skollagens skrivningar. Spetsutbildningen skulle också utgöra ett tillskott i Täby kommuns satsning på STEM (science, technology, engineering and mathematics).

En spetsutbildning skulle generera merkostnader men kan också medföra ökade intäkter. Resultatet beror på antalet elever, om eleverna annars hade gått på Näsbydalskolan eller ej och på hur eleverna organiseras i klasser.

Ärendet

Barn- och grundskolenämnden beslutade den 13 november 2024, § 93, att godkänna en rapport där en av de åtgärder som lyftes fram var att i samråd med

Täbys kommunala grundskolor undersöka konkreta förutsättningar för att starta riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet.¹

Spetsutbildning är en utbildning som inrymmer en fördjupning eller breddning inom det eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot eller bedrivs i ett eller flera ämnen enligt gymnasieskolans ämnesplaner. Syftet med spetsutbildningen är, utöver allmänna bestämmelser i skollagen, att ge eleverna möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Spetsutbildning är därför en åtgärd i linje med uppdraget i *Politisk inriktning för Täby kommun under mandatperioden 2023-2026* om att stimulera elever till nya utmaningar, exempelvis högpresterande och särskilt begåvade elever.

En spetsutbildning som inriktas mot naturvetenskap, teknik eller matematik skulle utgöra ett tillskott till Täbys satsning på STEM (science, technology, engineering and mathematics). I regeringens STEM-strategi beskrivs naturvetenskap, teknik och matematik som avgörande för att stärka Sveriges konkurrenskraft, välbefinnande samt förmåga att hantera olika samhällsutmaningar. I strategin konstateras också att kunskaper inom och intresse för naturvetenskap, teknik och matematik behöver stärkas. Enligt strategin är det framför allt elever med höga betyg i matematik i grundskolan som senare får en examen inom STEM.²

Näsbydalskolans erfarenhet av att möta högpresterande elever, starka matematikresultat, välfungerande samverkan med Åva gymnasium, och etablerade strukturer för profilklasser gör att skolan är särskilt lämpad att anordna en spetsutbildning i matematik. Skolans kompetens och organisatoriska kapacitet ger en stabil grund för att genomföra och vidareutveckla spetsutbildningen med hög kvalitet och långsiktig hållbarhet.

Genom spetsutbildningen i matematik skapar Näsbydalskolan, i samverkan med Täby kommun, en sammanhållen och forskningsförankrad utbildning som kombinerar höga kunskapskrav med starkt elevstöd och långsiktig utvecklingskapacitet. De strukturer och samarbeten som redan är etablerade säkerställer att spetsutbildningen kan bedrivas med hög kvalitet från dag ett, och vidareutvecklas över tid.

¹ Utredning om profilklasser, särskilda inriktningar och insatser för särskilt begåvade och högpresterande elever (dnr BGN 2024/146-61). I rapporten finns en mer utförlig redogörelse för förordningen som reglerar spetsutbildning i högstadiet, *förordning (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning*.

² En STEM-strategi för Sverige (2025).

För att anordna spetsutbildning krävs tillstånd från Skolverket. Nästa ansökningsperiod är under oktober 2025 för start av utbildning hösten 2026. Godkännandet gäller fyra antagningsomgångar och sedan behöver huvudmannen söka nytt tillstånd oavsett om utbildningen startat eller ej. Ett tillstånd innebär att elever från hela landet ska tas emot till spetsutbildningen.

Elevunderlag

För behörighet till spetsutbildningen krävs att den sökandes kunskapsnivå i det eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot är väsentligt högre än vad som krävs för att den sökande ska uppfylla kraven för betyget A i förhållande till betygskriterierna för årskurs 6 vid antagning till årskurs 7. Tester och prov för att bedöma sökandes kunskaper och färdigheter i ämnet ska utgöra villkor för antagning och grund för urval mellan sökande.

I årskurs 6 i Täbys kommunala skolor fick läsåret 2023/2024 224 elever betyget A i matematik.³ Enligt en enkät utskickad i mars till lärare i matematik i årskurs 6 i Täbys kommunala skolor bedömdes att sex procent av eleverna vid terminens slut skulle ha en kunskapsnivå som var väsentligt högre än kraven för betyget A i matematik i årskurs 6 och fem procent bedömdes också vara intresserade av att gå en spetsutbildning inom matematik. Andelen motsvarar 28 elever i årskurs 6 i Täbys kommunala skolor. Därtill kommer elever som går i fristående skolor i kommunen och elever från andra kommuner. Antalet sökande från andra kommuner kan antas påverkas av tillgången på spetsutbildning i matematik i närliggande kommuner.

Pedagogiska konsekvenser

Syftet med spetsutbildningen inom matematik är att ge elever som har en särskild fallenhet och ett särskilt intresse för ämnet ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling, i linje med skollagens skrivningar. En spetsutbildning erbjuder eleverna en särskilt anpassad studiemiljö där det finns möjligheter till dagligt erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande med likasinnade.⁴ Även om ett begränsat antal elever kan erbjudas plats i spetsutbildningen innebär utbildningen utökade möjligheter till ledning och stimulans inom grundskolan i Täby kommun.

³ Data från Täby kommuns interna statistik. Siffrorna inkluderar elever som inte är folkbokförda i Täby.

⁴ Prop. 2023/24:79 Att lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå.

Spetsutbildningen kan också höja kompetensen hos lärare på Näsbydalskolan och därmed bidra till kunskapsutvecklingen även för andra elever på skolan än de som läser spetsutbildningen.

Ekonomiska överväganden

Att starta en spetsutbildning i matematik skulle generera merkostnader. Detta i form av ökade kostnader för lärare i matematik. Spetsgruppen beräknas läsa 60 minuter mer matematik i veckan utöver den matematikundervisning som ingår i timplanen. Om eleverna inom spetsutbildningen utgör en egen klass skulle merkostnaden innebära 6 procent av en lärartjänst ytterligare per årskurs (43 tkr per årskurs). Om spetsutbildningens elever i stället går i befintliga klasser bedöms de läsa samtliga matematiklektioner separat med enbart elever inom spetsutbildningen. Detta medför att merkostnaden blir 20 procent av en lärartjänst per årskurs (160 tkr per årskurs).

En spetsutbildning kan även medföra ökade intäkter. Om spetsutbildningen medför ett ökat elevantal kan det leda till positiva ekonomiska effekter. Ju fler elever som spetsutbildningen tar in, desto mer ekonomiskt fördelaktigt under förutsättning att delningstalen optimeras. Om spetsutbildningen bildar en egen klass krävs minst 20 elever i klassen per årskurs för att de ökade elevintäkterna ska överstiga merkostnaderna. Om eleverna går i de befintliga klasserna kräver det minst 3–4 elever per årskurs för att de ökade intäkterna ska överstiga merkostnaderna. Om spetsutbildningen enbart lockar elever som ändå hade valt Näsbydalskolan medför spetsutbildningen dock enbart merkostnader och inte några ökade elevintäkter.

Maria Assarsson
Utbildningschef

Lillemor Larsson
Chef barn och utbildning

Bilagor

- Ansökan om tillstånd att få anordna riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan, daterad den 19 maj 2025

Expedieras

Rektor Susanne Heljestrand

Chef barn och utbildning Lillemor Larsson

Utredare Anton Mälberg